

JAMARSKA REŠEVALNA SLUŽBA, SPECIALIZIRANA NEPOKLICNA REŠEVALNA SLUŽBA V SISTEMU ZAŠČITE IN REŠEVANJA

✍: Maks Merela, Aleš Stražar, Rajko Bračič in Uroš Ilič

📁: Arhiv JRS

Kraški teren predstavlja 43 % površja Slovenije. Ena od glavnih značilnosti so kraške jame, v katerih se lahko poškodujejo ljudje in živali. V Sloveniji je trenutno registriranih preko 10.000 jam in le peščica med njimi je turistično urejenih, pa še to v omejenem obsegu. V svetovno poznani Postojnski jami so od znanih 20,5 kilometrov turistično urejeni le 3,2 kilometri.

Najbolj ogroženi so tisti, ki se zaradi zdrsa ali padca s površja nehote znajdejo v jamskem svetu. Med njimi so sprehajalci in izletniki ter njihovi domači ljubljenci (živali), divje živali, poklicni obiskovalci kraškega terena (raziskovalci, gozdarji), pa tudi gorniki in smučarji. Po nesrečah smučarjev in deskarjev, ki so zapeljali v brezno, je pri nas najbolj znan Kanin, kjer so nekateri vhodi jam od urejenih smučišč oddaljeni le nekaj

metrov. Na 8 km² velikih visokogorskih podih kraškega masiva Kanin in ob njegovem vznožju je znanih več kot tristo jam.

Zaskrbnjuje je, da se v jamah veliko nesreč pripeti nejamarjem, ki so šli v jamo zavestno. V jamah, kjer je za vstop potrebna vrtna tehnika, so to alpinisti, ki mislijo, da za vstop zadostujejo alpinistično znanje in oprema, samooklicani jamarji, ki so se jamarstva naučili na internetu, in adrenalinski navdušenci, ki vodenje po jamah zaupajo npr. vodnikom raftinga. V drugo skupino sodijo bolj ali manj zahtevne jame, ki ne zahtevajo uporabe vrtna tehnike, vanje pa hodijo trume izletnikov, tabornikov ipd. Jamarska reševalna služba Slovenije (JRS) deluje tudi preventivno. Preko tega prispevka pozivamo jamarje, da takšna dejanja obsojajo in jih skušajo preprečiti. Veseli smo, da

Vsi člani Jamarske reševalne službe smo prostovoljci. Vsak reševalec v letnem procesu usposabljanja, vaj in intervencij opravi povprečno okoli 200 do 300 ur prostovoljnega dela.

v poplavi zgornjih primerov ni več nesreč.

Velik del podzemnega sveta predstavljajo vertikalna brezna, ki so še posebej izrazita v visokogorskem krasu. Tak jamski svet je dostopen predvsem izurjenim jamarjem, ki ga – z znanjem, posebno tehnično opremljenostjo in telesno pripravljenostjo – zmorejo varno in uspešno premagovati. Pri svoji dejavnosti se zaradi številnih objektivnih nevarnosti – pa tudi zaradi možnih subjektivnih napak – lahko resno ali usodno poškodujejo. Reševanje ponesrečenih jamarjev izstopa po dolžini in težavnosti. Doslej najdaljše in najzahtevnejše reševanje pri nas je bilo leta 1990, ko so člani JRS ponesrečenega jamarja v Črnelnem breznu reševali iz globine 1200 metrov – reševanje je trajalo deset dni.

V vseh naštetih okoliščinah je za reševanje pristojna Jamarska reševalna služba, ki deluje v okviru Jamarske zveze Slovenije (JZS), ki ima korenine že v 19. stoletju. Iz potrebe po pomoči poškodovanim prijateljem in tovarišem se je sčasoma oblikovala JRS. Njen uradni začetek je bil leta 1959 in od takrat deluje kot stalna služba pri JZS. Je del državnega sistema zaščite in reševanja in deluje v skladu z zakonom, ki podrobno določa njene pristojnosti in naloge. Njeni člani smo prostovoljci.

Na podlagi Zakona o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami (Ur. l. RS, št. 51/06) je JRS opredeljena kot javna služba za zaščito, reševanje in pomoč, ki deluje samostojno v okviru Jamarske zveze Slovenije. Danes ima JRS za uspešno opravljanje nalog v skladu z Uredbo o organiziranju, opremljanju in usposabljanju sil za zaščito, reševanje in pomoč (Ur. l. RS, št. 92/07) sklenjene pogodbe s 55 reševalci, izbranimi izmed preko 200 usposobljenimi reševalci, ki operativno delujejo na celotnem ozemlju Republike Slovenije. Delovanje JRS sofinancira Uprava RS za zaščito in reševanje. Organizirani smo v sedmih reševalnih centrih – Ljubljani, Kranju, Tolminu, Sežani, Postojni, Velenju in Novem

Izvelek nosil iz vhoda v jamo

Reševanje skozi ožino v jami

mestu. Pri manj zahtevnih intervencijah posredujejo reševalci iz najbližjega centra, pri nekoliko težjih sodelujejo reševalci iz sosednjih centrov, pri zelo hudih nesrečah pa vsi jamarski reševalci. V okviru JRS deluje več specialistov, kot so minerji, potapljači, zdravniki ... Pri transportu reševalcev in reševalne opreme pogosto priskoči na pomoč 15. helikopterski bataljon Slovenske vojske.

Težavnost reševanja iz jam je izjemna. Reševalci jo premagujemo z znanjem in požrtvovalnostjo. Reševanje v vodoravni jami ni enako reševanju v stopnjastem breznu,

Na podlagi Zakona o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami (Ur. l. RS, št. 51/06) je JRS opredeljena kot javna služba za zaščito, reševanje in pomoč, ki deluje samostojno v okviru Jamarske zveze Slovenije.

Reševanje iz soteske

reševanje v visokogorju ni enako tistemu v nižinah, spet drugačne so vodne jame z rekami, slapovi in sifoni, ledene jame, labirinti, ožine in območja, polna blata. V reševalnem smislu moramo omeniti tudi t. i. urbano podzemlje (industrijski jaški, kanalizacija, zapuščeni podzemni rudniki, industrijski in vojaški sistemi), izjema so aktivni rudniki. Za reševanje ponesrečenca iz jame je pogosto potrebno veliko več časa, kot se ga porabi za samostojni obisk jame. Če pomislimo, da jamarji pogosto raziskujemo deset ur – v izjemnih pogojih tudi dvajset ur – od vhoda v jamo, lahko razumemo, pred kako težkimi nalogami se znajdemo reševalci v primeru nesreče. Reševanje pri večjih jamarskih nesrečah pogosto traja več dni.

Jamarji se čutimo dolžne, da si med seboj pomagamo, še posebej, če se poškoduje kdo izmed nas. Tovaariška pomoč ne

pomeni le nudenja prve pomoči. Vključuje izvajanje dogovorjenih ukrepov obveščanja v primeru nesreče. Zavedati se moramo, da v jamah ne delujejo običajne brezžične telekomunikacijske naprave, zato mora vsaj eden iz skupine, ki se ji je zgodila nesreča, splezati iz jame, da lahko sproži reševanje. Po uradni poti Jamarsko reševalno službo aktivira Center za obveščanje RS ali pristojni Regijski center za obveščanje (112). Služba nujne medicinske pomoči prevzame poškodovance od JRS šele na »civilnem« bolj ali manj urejenem terenu. Za uspeh reševanja je ključnega pomena upoštevanje ukrepov in navodil JRS. Alarmiranje katerekoli druge reševalne službe za reševanje iz jam, s katerimi JRS sicer odlično sodeluje, bi pomenilo nepotrebno upočasnitev reševanja, za poškodovanca pa je odločilna hitrost pomoči.

Vsi člani JRS smo prostovoljci. Vse tehnično znanje in spretnosti jamarskih reševalcev so plod dolgoletnih usposabljanj za reševanja pomoči potrebnih. Vsak reševalec v letnem procesu usposabljanja, vaj in intervencij opravi povprečno okoli 200 do 300 ur prostovoljnega dela. JRS je v 52 letih delovanja za reševalne vrste usposobila preko 200 dobro usposobljenih reševalcev. Poleg tega je njena prepoznavnost v velikem vzponu med širšo javnostjo doma in v tujini.

Z vrhno tehniko, ki jo uporabljamo v jamarskem reševanju, smo reševalci najučinkovitejši tudi pri reševanju iz visokih zgradb, žičniških naprav, iz sotesk in drugih težko dostopnih terenov, kar se je izkazalo že na več vajah in intervencijah.

Kljub velikemu številu prostovoljnega dela nam ne manjka idej, zato se bomo trudili, da bo JRS dobro organizirana reševalna služba in bo nudila pomoč vsem pomoči potrebnim v primeru nesreče. ●

Trening vrhne reševalne tehnike v steni